

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה
המכון הווטרינרי, בית דגן

תאריך: ו' בחשוון, תשע"ו
19 באוקטובר 2015

אל: הרופאים הווטרינריים
ציבור הרפתנים ומגדלי הבקר

הנדון: הופעת מחלה המורגית אפיזואוטית (Epizootic Hemorrhagic Syndrom, EHD)

במשקי בקר

1. לאחרונה נצפו בכ- 10 משקי בקר במזרח הארץ, מרביתם בעמק בית שאן ובצפון ים המלח (ראו מפה של מקרים מאובחנים), ראשי בקר עם הסימנים הקליניים הבאים:

- ירידה בתיאבון,
- ירידה בתנובת החלב,
- נפיחות ברגליים,
- צליעות, קשיי הליכה, רביצה
- חום בחלק מן המקרים.

2. התמונה הקלינית אינה אחידה ושונה במעט ממשק למשק. השוני בין משק למשק הוא גם במספר החולים וגם באופי המחלה.

3. **אבחון** – נלקחו דגימות מהמשקים לבדיקת מחלות קדחת שלושת הימים, כחול הלשון, EHD ומחלת הפה וטלפיים. בתשובות שהתקבלו עד כה במעבדה לוורולוגיה שבמכון הווטרינרי נמצא כי בדגימות של 5 משקים אובחן הנגיף הגורם למחלת Epizootic Hemorrhagic Syndrom, (EHD). באותן דוגמאות לא זוהה נגיף כחול הלשון. דוגמאות לאישוש האבחון של המחלה נשלחו לריצוף.

4. בפעם האחרונה והיחידה שאובחנה מחלה המורגית אפיזואוטית בבקר בישראל היתה בהתפרצות המפושטת שאירעה בשנת 2006.

5. לאור האמור לעיל, מתבקשת ערנותכם בכל הנוגע לסימנים דומים במשקי בקר ומעלי גירה מן הבר, בייחוד בפינות חי.

6. בכל חשד למחלה זו הינכם מתבקשים ליידע את רופא הלשכה הווטרינרית המחוזית ואת המחלקה לאפידמיולוגיה בשירותים הווטרינריים.

7. בכל מקרה כאמור יש ליטול דגימות, כמפורט להלן, ולשלחן למעבדה לוורולוגיה שבמכון הווטרינרי:

א) מבחנת EDTA (פקק סגול) מלאה לבדיקות PCR שונות, לבידוד נגיף בביצים מעוברות ותרביות תאים.

ב) מבחנת דם (פקק אדום) לסרום, לבדיקות סרולוגיות (לנוכחות נוגדנים).

ג) על כל דגימה להכיל לפחות 8 מ"ל דם.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינרים ובריאות המקנה
המכון הווטרינרי, בית דגן

ד) מטוש מהעיניים בשפופרת – להוסיף 0.75-1.0 מ"ל מצע הובלה פיסיולוגי המכיל אנטיביוטיקה או מטוש מיוחד לבדיקות וירליות. (משמש לזריעת תרביות תאים לבידוד נגיף IBR או נגיפים אחרים).

8. **מניעה** – כיוון שהמחלה מועברת על ידי יבחושים, מן ההכרח לרסס נגד חרקים מעופפים, הן את בעלי החיים והן במוקדי הדגירה ברפת ובסביבתה. השימוש הוא רק בתכשירים (חומרי הדברה) המורשים לשימוש על ידי השירותים הווטרינריים (ראו נספח ד).
הטיפול המומלץ לריסוס הוא :

א. טיפול נקודתי נגד מעופפים בתכשיר המכיל את החומר הפעיל Dinotefuran ופעם בחודש פיזור של חומר הדברה ממשפחת הניקוטינאידים (למשל Thiamethoxam, Dinotefuran) סביב המתחם.

ב. כאשר מנקים את הצואה מהמכלאות יש לחטא את הרצפה/קרע בחומרים מקבוצת הנאוניקוטינאידים (למשל Thiamethoxam, Dinotefuran) כנגד הבוגרים וגם בחומרים מעכבי התפתחות (IGR) כנגד הזחלים (כמו Cyromazine), וזאת בנוסף על החיטוי ההיקפי המתקיים אחת לחודש.

ג. יש לרסס את הצואה לפני סילוקה בחומרים מעכבי התפתחות (IGR) כנגד הזחלים (כמו Cyromazine).

ד. במידת הצורך, יש לרסס את הפרות עצמן בחומר המכיל שילוב של Permethrin והסינרגיסט שלו Piperonyl Butoxide. הריסוס יבוצע הן באזור הגב (שם יש נטייה גבוהה של היבחושים לעקוץ את בעל החיים) והן באזור הבטן (מאחר ולרוב מסתתרים היבחושים על גבי הבטן של בעל החיים מפני החום).

9. על המשקים הנגועים ו/או החשודים כנגועים חלות ההגבלות הבאות עד להתבהרות המצב לאשורו (אבחון מעבדתי):

א) אין להוציא בהמה חולה או חשודה כחולה לגידול, לשחיטה ו/או לרש"פ.

ב) אין להוציא בשלב הנוכחי בהמה ממשק נגוע ו/או חשוד כנגוע לגידול.

ג) העברה לשחיטה מותרת בתנאים כדלקמן:

(1) הבהמה חייבת באישור קליני המעיד על חופשיותה מסימני המחלה. האישור יינתן ע"י הרופא המטפל למנהל הלשכה.

(2) מנהל הלשכה יאשר הוצאת הבהמה לשחיטה בבית המטבחיים ויודיע על כך למנהל בית המטבחיים ולרופא הראשי לבתי המטבחיים.

(3) מנהל בית המטבחיים ו/או הרופא הווטרינר הראשי לבית המטבחיים ידווח על שחיטת הבקר למנהל הלשכה הווטרינרית הרלוונטית.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינרים ובריאות המקנה
המכון הווטרינרי, בית דגן

10. רשימת נספחים:

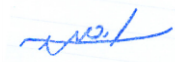
- א. מפת הופעת המחלה במשקים, נכון ל- 18 באוקטובר 2015.
- ב. תיאור תמציתי של המחלה.
- ג. תמונות של פרות הנגועות במחלה.
- ד. רשימת תכשירי ההדברה המאושרים לשימוש בבקר ובמבני משק.

בברכה,

ד"ר מ. בלאיש

מנהל המכון הווטרינרי

ד"ר ר. עוזרי

מנהל השירותים הווטרינריים בשדה

תפוצה:

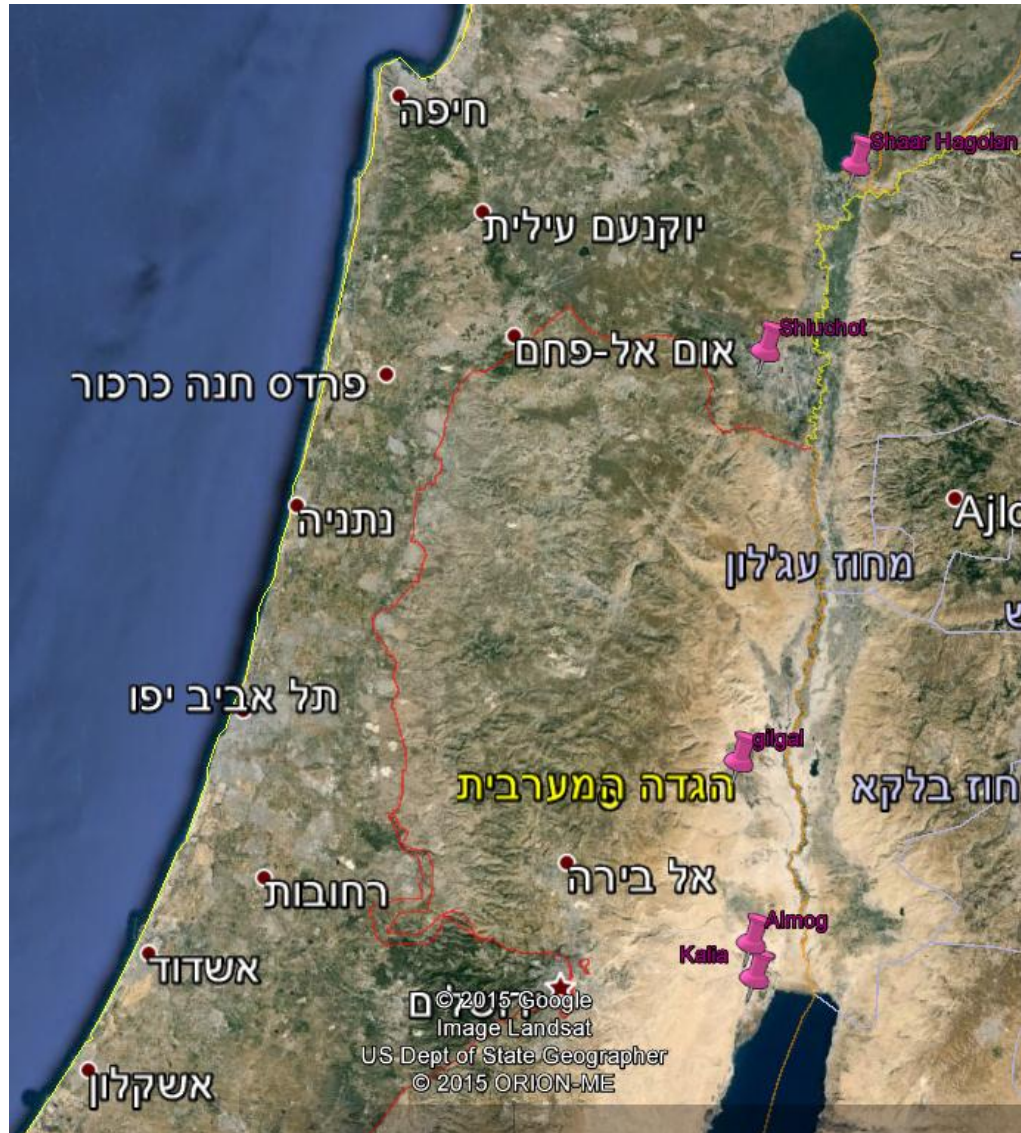
לשכת מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר
ד"ר נ. גלאון, מנהל השו"ט
מר עופר אופן, סמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש
גב' דפנה יוריסטה, דוברת משרד החקלאות ופיתוח הכפר
ד"ר ש. גראזי, ר.ו. ראשי לייבוא וייצוא
ד"ר ס. דולב, מנהל המח' לפקוח על מוצרים מן החי
ד"ר ש. זמיר, ר.ו. למחלות צאן
ד"ר ש. פוצי, ר.ו. ארצי למחלות חזירים
ד"ר צביה מילדנברג, ר.ו. קלוטי פרסה, גמלים ופינות חי
ד"ר מ. עבד אל חלק, ר.ו. ראשי לבתי-מטבחים
ד"ר א. לוברני, ר.ו. אחראי לנושא תכשירים וטרינרים
ד"ר י. חניניץ, מנהל המעבדה לתרכיבים/החטיבה לוורולוגיה
ד"ר דגנית בן-דב, הממונה עפ"י חוק צעב"ח
מנהלי הלשכות הווטרינריות
מר רואי קליגר, מנהל יחידת הפיצו"ח
ד"ר ר. קינג, רשות הטבע והגנים
ד"ר אבילין פנצר/ד"ר אייל סופר, צה"ל
רופאי בקר וצאן
ד"ר ב. שריר, ר.ו. ראשי "החקלאית"
ד"ר יואל זרון, מנהל מקצועי, "שיאון"
ד"ר ש. פרידמן, מנהל מקצועי, מועצת החלב
ארגון מגדלי הבקר (אמב"ל)
התאחדות מגדלי הבקר
הסיירת הירוקה
מר סמיר מועדי, מתאם חקלאות יו"ש
מר אורי מדר, מתאם חקלאות ארז.

EHD

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינרים ובריאות המקנה
המכון הווטרינרי, בית דגן

מפת מקרים מאובחנים של EHDV, נכון ליום 18/10/15

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינרים ובריאות המקנה
המכון הווטרינרי, בית דגן

מחלה המורגית אפיזואוטית (EHD) Epizootic hemorrhagic disease

הגורם למחלה הוא נגיף מקבוצת ה- *Orbivirus* ממשפחת ה- *Reoviridae*, הדומה מבחינת הרצף הגנטי שלו לנגיף הגורם למחלת כחול הלשון. עד כה נמצאו 9 סרוטיפים שונים של הנגיף, אחד הסרוטיפים (EHDV-2) ידוע בשם איבאראקי *Ibaraki*. הנגיף חודר לדם הפונדקאי והיתרבות הנגיף מתרחשת בדפנות כלי הדם.

מחלה זו היא מחלה אקוטית אשר פוגעת בעיקר במעלי גירה מן הבר. המחלה אחראית למגפות נרחבות באיילים בצפון ארצות הברית ובקנדה. המחלה מאופיינת בשטפי דם נרחבים במעלי גירה מן הבר ובמוות. המחלה עלולה לפגוע בבקר ואינה פוגעת בכבשים, כאשר המחלה בבקר יכולה להיות אקוטית, קלה או תת קלינית.

אפידמיולוגיה: משך דגירת המחלה הינו 5-10 ימים. המחלה איננה מדבקת בין בעלי חיים ואינה פוגעת בבני אדם.

המחלה מועברת על ידי יבחושים מסוג *Culicoides*. האירועים שתועדו בארצות הברית ובקנדה, התרחשו ברובם בסוף הקיץ או בתחילת הסתיו (אוגוסט עד אוקטובר).

סימני המחלה דומים מאוד לסימני כחול הלשון והם קשים מאוד באיילים: נפיחות הראש, הלשון, הצוואר ולחמית עין, חוסר תאבון, חולשה, ריור לעיתים דמי, הפרשות מהאף לעתים דמיות, שלשול דמי, צליעות, שטפי דם מרובים ברקמות שונות, כיבים בפה, בלשון ובקיבות, וקשיי נשימה.

הסימנים הקליניים בבקר הם:

אדמומיות באזור העיניים, הפרשות מהאף, ארוזיות ברירית הפה, צליעות ובמקרים קשים פגיעה בעטין (התייבשות ופצעים בפטמות) - ראו תמונות. משך המחלה בבקר משתנה והסימנים עוברים מאליהם. בפרות הרות יכול הנגיף לגרום לספיגת עוברים או לעיוותים בעוברים אם ההדבקה מתרחשת בין 70 - 120 יום להריון. הבהמה החולה מאבדת משקל עד כדי רזון קיצוני, הירידה בתנובת החלב יכולה להיות קשה וממושכת. רוב המקרים דווחו בבקר בגילאים של 6-10 שנים. התמותה בבקר נדירה ביותר.

אבחון: שילוב של אנמנזה (התפשטות מהירה, עונה, שטפי דם), סימנים קליניים ושינויים פתולוגיים אופייניים וכן אבחון המחלה במעבדה (PCR, ELISA).

מניעה: אין חיסון כנגד המחלה. המניעה היא על ידי ריסוס הבקר בתכשירים מאושרים כנגד חרקים.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינרים ובריאות המקנה
המכון הווטרינרי, בית דגן

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינרים ובריאות המקנה

המכון הווטרינרי, בית דגן

רשימת תכשירי הדברה לשימוש וטרינרי בבקר

שם התכשיר	מס' רישום	תוקף הרישום	בעל הרישום	המרכיב הפעיל-ריכוז (%)	אופן היישום	היעדים לשימוש	מזיקים להדברה
איזיפור	904	30/06/2017	אליעזר לינביץ בע"מ	Cypermethrin-2.5%	שפיכה	בקר	זבובים, כינים
טקטיק	1330	28/02/2018	וטמרקט שיווק בע"מ	Amitraz-12.5%	טבילה ריסוס	בקר, חזירים, צאן	כינים, קרדיות, קרציות
סופרטק	439	31/12/2015	ד"ר מירון חרושת כימיה בע"מ	Amitraz-12.7%	ריסוס	בקר, כבשים, עזים	כינים, קרציות
פרמקסין	111	31/12/2015	רימי כימיקלים בע"מ	Permethrin-20%	ריסוס	בקר	זבובים

רשימת תכשירי הדברה לשימוש וטרינרי במבנים, משטחים

שם התכשיר	מס' רישום	תוקף הרישום	בעל הרישום	המרכיב הפעיל-ריכוז (%)	אופן היישום	היעדים לשימוש	מזיקים להדברה
אגיטה WG 10	975	31/12/2015	אביק תוצרים וטרינריים בע"מ	Thiamethoxam-10%	מריחה, ריסוס	מבני משק	זבובים
דור-פליי	1355	28/02/2018	דור.קי פיתוח ושיווק בע"מ	Dinotefuran-12% Pyriproxyfen-2%	מריחה, ריסוס	מבני משק	זבובים
דורפן	1069	31/12/2016	דור.קי פיתוח ושיווק בע"מ	Imidacloprid-10% Pyriproxyfen-2%	ריסוס	מבני משק, מלונות	פרעושים
דינופליי	972	31/12/2015	רימי כימיקלים בע"מ	Dinotefuran-12%	מריחה, ריסוס	מבני משק	זבובים

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

המכון הווטרינרי, בית דגן

שם התכשיר	מס' רישום	תוקף הרישום	בעל הרישום	המרכיב הפעיל-ריכוז (%)	אופן היישום	היעדים לשימוש	מזיקים להדברה
נפורקס 2% גרגרי	318	31/12/2015	אביק תוצרים וטרינריים בע"מ	Cyromazine-2%	פיזור ריסוס	דירים, לולים, מבני משק, רפתות	זבובים
נפורקס 50% אבקה מסיסה	226	31/12/2015	אביק תוצרים וטרינריים בע"מ	Cyromazine-50%	ריסוס	דירים, לולים, מבני משק, רפתות	זבובים
סילופליי 20	205	31/12/2015	תפזול תעשיות כימיות בע"מ	Cyhalothrin-20%	ריסוס	סביבת בקר, סביבת צאן, סוסים	זבובים
סיפרדור	1223	30/06/2017	דור.קי פיתוח ושיווק בע"מ	Cypermethrin-20%	ריסוס	מבני משק	זבובים, יתושים, כינים, פרעושים, קרדיות, קרציות
סירוקל	1164	31/12/2017	תפזול תעשיות כימיות בע"מ	Cyromazine-50%	ריסוס	לולים, מבני משק	רימות זבובים
סניור	1184	31/12/2015	אדמה מכתשים בע"מ	Lambda Cyhalothrin-9.7%	ריסוס	מבני משק, סביבת מבנים לבע"ח	זבובים, רעושים, קרציות
פרמנונה וטרינרי	402	31/12/2016	סיקמקס בע"מ	Permethrin-10% Piperonyl Butoxide-40%	ריסוס	לולים, סביבת רפתות, סביבת צאן, רפתות	זבובים
פרמתרול פלוס	1183	31/07/2018	תפזול תעשיות כימיות בע"מ	Permethrin-11.3% Piperonyl Butoxide-41.7%	ריסוס	דירים, לולים, רפתות	זבובים
קוויק סטרייק	1339	31/05/2017	רימי כימיקלים בע"מ	Dinotefuran Technical-0.505%	פיזור	מבני משק	זבובים
קסם	1063	30/09/2016	אדמה מכתשים בע"מ	Deltamethrin-2.5%	ריסוס	מבני משק	זבובים
רימול 90 גרגרי	500	31/12/2016	רימי כימיקלים בע"מ	Pyriproxyfen-0.5%	פיזור	לולים, רפתות	זבובים
